

Forfatter: Lange, Julius Henrik

Titel: BREV TIL: Helms, Jacob FRA: Lange, Julius Henrik (1870-05-22)

Citation: Lange, Julius Henrik: "BREV TIL: Helms, Jacob FRA: Lange, Julius Henrik (1870-05-22)", i *Breve fra Julius Lange*, Nordiske Forlag, s. 44. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002320804-000-shoot-L0023208040000028.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Julius Lange

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TIL PASTOR J. HELMS (i
Janderup
).
Kbhvn., 22. Maj 1870.

Kære Hr. Pastor Helms!

Jeg takker Dem oprigtig for Deres venlige Brev! Det var vel en fælles Sorg, der førte os sammen; men det har dog været mig en Glæde at gøre Deres personlige Bekendtskab, om end foreløbig kun pr. Post, og det har ogsaa været mig en Glæde, at De, som var Høyens Ven og i en vis Retning hans nærmeste Medarbejder, har vedkendt Dem min Skildring af ham. Det har været mig en Tilfredsstillelse, at overhovedet de, som stod ham nærmest, have fundet den rigtig. Jeg selv føler meget godt, hvor uendelig meget mere der kunde siges om denne Mand, der har indtaget en uhyre stor Plads i mit Liv. Jeg har allerede i den korte Tid, som er hengaaet efter hans Død, grebet mig flere Gange i uvilkaarlig at betragte ham som endnu levende og ikke rigtig at ville tro paa hans Død. Der er saa uhyre meget, jeg skulde have lært af ham og talt med ham om. Det vil sagtens vare længe, inden Danmark igen faar en Mand af hans aandelige Styrke og Omfang.

Jeg var endnu næsten en Dreng, mellem 15 og 16 Aar, da jeg første Gang hørte Forelæsninger af Høyen; de handlede om antik Plastik og bleve holdte paa Charlottenborg. Jeg tvivler ikke om, at overmaade meget af, hvad han sagde, laa over min Forstand; men jeg har dog indtil Dalum beholdt en Mængde deraf i min Erindring. Undertiden har jeg gjort Forsøg paa at skrive ned; men jeg har aldrig rigtig kunnet komme ud af det og kan knap sige, jeg fortryder, at jeg har ladet det være. Siden den Tid har jeg hørt til hans jævnlige Tilhørere, naar ikke Rejser eller andre nødvendige Forhindringer holdt mig borte fra Byen. Jeg har hørt to Rækker Forelæsninger over antik Kunst, det meste af den italienske Kunst (fortsat gennem flere Aar); en Række over Kunsten s. 45 England, en anden (i Selskabet for nordisk Kunst) over Verdensudstillingen 1862 i London, over nederlandsk Malerkunst (i de to sidste Aar paa Charlottenborg), desuden en hel Del spredte Foredrag, især i Studenterforeningen. Derimod er jeg meget ked over aldrig nogensinde at have hørt nogen Forelæsning af ham om vor egen Middelalder; i det hele taget har jeg kun hørt ham tale lidet om Bygningskunsten, saa at jeg kender ham som Videnskabsmand mindst fra den Side, hvorfra De vel kender ham bedst.

Der gik imidlertid en hel Del Aar, inden jeg gjorde personligt Bekendtskab med Høyen. Jeg traf ham vel et Par Gange hos fælles bekendte, endog hos mine egne Forældre (han var Klassekammerat med min Fader og kendte ogsaa min Moder fra Ungdommen af); jeg lyttede naturligvis stærkt til, hvad han sagde, tilmed da han i Reglen var Livet i den Kreds, hvor han kom; men det kunde ikke falde mig ind at gøre Krav paa hans Opmærksomhed. Jeg var desuden kommet skævt ind paa det med Kunsten; inden jeg endnu havde været et Aar Student, var jeg begyndt som Udstillingsrecensent i »Fædrelandet« — der grasserede jo dengang en Slags Recensionssyge i København. Jeg følte imidlertid snart, at jeg skulde have ventet adskillige Aar endnu og lært noget først, og jeg havde derfor en Slags ond Samvittighed for Høyen. Jeg vovede heller ikke endnu at give mig udtrykkelig af med Kunsten; det var først en Rejse til Italien, som jeg gjorde i 1862, der gav mig Mod dertil. Imidlertid kom der andre Ting i Vejen; jeg besøgte vel Høyen et Par Gange og blev ret venligt, dog lidt køligt behandlet af ham; men det var egentlig først efter min Hjemkomst fra Soldaterlivet i 1864, at jeg begyndte stadig at komme til ham. Fra den Tid tror jeg, at han interesserede sig for mig; han talte gerne med mig og saa' gerne, at jeg kom til ham. Jeg har tilbragt mangen Eftermiddag hos ham til sent ud paa Aftenen, og jeg regner disse Eftermiddage til de bedste Timer, jeg har havt i mit Liv. Et Par Gange har der vanket Skænd, allermest da jeg engang i Foraaret 1865 havde skrevet en Anmeldelse af Blochs Prometheus; men da Vreden var kommet til sit Kulminationspunkt, slog den hastig og pludselig om til Venlighed og Godmodighed, saa at han s. 46 til Slutningen takkede mig, fordi jeg var kommet derop: hvad han havde paa Hjertet, maatte ud af ham, om det saa var af hans Sideben, men saa var det ogsaa helt ude, »det var saa godt at faa talt ud«. Fra den senere Tid er jeg ham ogsaa taknemlig for mangen personlig Venlighed foruden for hans Undervisning; først og fremmest skylder jeg for en stor Del ham, at jeg blev brugt ved Kunstakademiet. Og jeg vil hele mit Liv komme til at skyldte ham meget ¹.

De udtaler venlig og opmærksom Deres Tak for min Oversættelse af Lübke og Deres Forventninger om de deri kommende Afsnit om vor egen Kunst. Jeg takker igen — men med blandede Følelser. Et lille Regnestykke vil vise Dem, at Pladsen er overordentlig begrænset, stor nok lil et lille Kompendium, men meget for lille til en egentlig Udvikling, der skal sige noget. Dertil kommer, at jeg med Hensyn paa hele vor middelalderlige Kunst ikke er i Stand til at levere andet end en Bearbejdelse — Kompilation er nu engang et stygt Ord — af andres, f. Ex. Deres egne Studier, og om der end lindes adskillige, paa hvem et saadant Oversigtsarbejde ikke behøver at være spildt, saa vil De dog næppe høste noget Udbytte deraf. De Kildestudier, som jeg har gjort, falde ikke paa dette Omraade. Det er først, naar vi komme over Midten af forrige Aarhundrede, at jeg af Selvsyn har en mere sammenhængende Kundskab om vor Kunst. De ser altsaa, at jeg har en meget reellere Tak at aflægge Dem for Deres Arbejder om vor ældre Kunst og særlig Deres Værk om Ribe Domkirke, der giver en saa fyldig, nøjagtig og udmærket Besked, som man sjælden faar om et Monument. Jeg hører unægtelig til dem, som allermest længes efter, at dette Værk skal blive fuldført. — Jeg har ellers tænkt mig, at jeg engang vil levere en Samling af enkelte Studier over dansk Kunst;

Lange, Julius Henrik, *Breve fra Julius Lange*,

det er en taknemligere og i Grunden frugtbarere Gerning end disse samlede Oversigter. — Det er vel ikke Deres Mening, at Deres videnskabelige Virksomhed skal være afsluttet med Deres Forflyttelse fra Ribe.

Jeg vil sige som De, at der endnu er meget, som jeg s. 47 kunde ønske at tale med Dem om; men mit Brev er allerede blevet saa langt. De maa tage det som et Vidnesbyrd om, hvor megen Pris jeg sætter paa at staa i Forbindelse med Dem. Det vilde være mig meget kært om jeg her paa Pladsen kunde være Dem til nogen Hjælp og Haandsrækning ved Deres Studier.— Høyens Optegnelser ville naturligvis blive en Genstand for stor Opmærksomhed; jeg kan endnu ikke sige, hvorledes.

Deres meget ærbødige
Jul. Lange.